

defraudari, at universa sic aggrediuntur hominem, obsident et fatigant, ut ab eo consensum certissime obtineant : ita THOMASSINUS.

374. *Dico I.* Ad efficaciam gratiæ necessaria est congruitas, stans in habitu ad auxiliū *ad eventum*; non tamen sufficit.

Ratio *primi* est; tum quia sicut gratia efficax in *actu secundo* dicitur habitu ad consensum actualem, sic efficax in *actu primo* debet dicere habitu ad consensum futurum: tum quia sine hac habitu non esset stricte, speciatim et proprie efficax, sed tantum generatim et latius, et solum intelligeretur gratia sufficiens.

Ratio *secundi*; tum quia ex sola ista habitu, prout vel in entitate gratiæ, vel in voluntate, libera consensus causa, fundatur, non intelligitur aut existit gratia effectum *infallibiliter* habitura; cum gratiæ entitas possit conjungi cum dissensu, et voluntas libere ac contingenter sit consensus: tum quia alias proprie loquendo discrimen, quod inter gratiam sufficientem et efficacem intercedit, teneret se duntaxat ex parte *actus secundi*, non vero *primi*; quod apud plerisque etiam nostris male audit, et pro Societate nostra tum a Claudio Aquaviva an. 1613., tum a Mutio Vitelleschi an. 1616. improbatum est, et doceri prohibitum.

375. *Dico II.* Ad eandem efficaciam necessaria est congruitas, stans in *attemperazione* auxiliū cum homine ejusque affectionibus; non quidem, ut ea attemperatio præcise enuntiat proportionem auxiliū ad personam et ejus circumstantias sive intrinsecas, sive extrinsecas; sed prout ea simul connotat eventum; quamvis nec sic accepta sufficiat.

Ratio *primi* est; quia de hac congruitate intelligendus est textus AUGUSTINI num. 373. recitatus, ut ostendunt tum ipsa verba, tum contextus aliaque testimonia.

Ratio *secundi* est; tum quia gratia potest sortiri suum effectum independentem a quocumque loco, tempore, et aliis circumstantiis; ut testatur AUG. in Ench. scribens: *Quis porro tam impie desipiat, ut dicat Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, ubi voluerit, in bonum non posse convertere*; et PROSP. in Carm. de Ingratis c. 16. canens:

At vero omnipotens hominem cum gratia salvat,
Ipsa suum consummat opus, cui tempus agendi
Semper adest, quæ gesta velit: non moribus illi
Fit mora, nec causis anceps suspenditur illis:

tum quia in gratia mere sufficiente potest esse eadem, imo major congruitas ad personam et circumstantias præcise considerata, quam in efficaci, quin tamen sequatur effectus; et e contra minor congruitas ejusmodi deprehensa subinde fuerit in gratia efficaci, qualis fuisse videtur, quæ cor *Assueri* transfudit in mansuetudinem, mulierem *peccatricem* Luc. 7. convertit, et *Saulum* minarum et cædis in discipulos Christi spirantem subito immutavit.

Accedit, quod sine congruitate hujusmodi speciali ex sola libertate creata satis intelligi ac fieri queat, cur idem homo in iisdem circumstantiis uni gratiæ consentiat, et alteri etiam numero tantum distinctæ dissentiat.

Ratio *tertiæ* patet tum ex num. priore, tum ex verbis AUG. in notamine

laudatis, ubi congruitas sub respectu *ad eventum* semper proponitur; secundum quem loquendi modum alia explicanda sunt, ubi ille respectus aperte non exprimitur. Id ipsum declarat SUAREZ L. 5. de gr. c. 52. Accedit testimonium S. AUG. L. 12. de Civ. c. 6. perseverantiam in bono unius præ alio ad libertatem referentis: *Si enim aliqui duo æqualiter affecti animo et corpore videant unius corporis pulchritudinem, qua visa unus eorum ad illicite perfruendum moveatur, alter in voluntate pudice stabilis perseveret, quid putamus esse causæ, ut in illo fiat, in illo non fiat voluntas mala?.... Si eadem tentatione ambo tententur, et unus ei cedat atque consentiat, alter idem qui fuerat perseveret; quid aliud apparet, nisi unum voluisse, et alterum noluisse a castitate deficere?*

Ratio *quartæ* est; tum quia entitas gratiæ in actu primo efficacis conjungi potest cum dissensu, seu gratia hæc ex natura sua est repudiabilis; tum quia nec ex proportionem solitaria ad voluntatem ejusque affectiones, nec ex habitu ad eventum habetur infallibilitas.

376. *Dico III.* Ad efficaciam gratiæ universim explicandam prorsus insufficientis est congruitas, stans in *multitudine et consonantia plurimum auxiliū*.

Ratio est; quia sequeretur 1º. gratiam primam *Angelis, Adamo*, reliquisque postea hominibus datam non fuisse, imo nec esse potuisse efficacem: 2º. Nullum dari singulare gratiæ auxiliū certo ac infallibiliter efficacem, omneque auxiliū, quod seorsim datur, esse inefficax: 3º. Non esse possibilem *instantaneam* peccatoris obdurati conversionem, aut subitaneum actum virtutis heroicum: sed hæc omnia videntur absurda; partim quod repugnent communi Theologorum sententiæ, et satis etiam manifestæ ex Scriptura et historia Ecclesiastica experientiæ: partim quod divinæ omnipotentiae adversentur; ergo.

Conf. Quamvis in hoc systemate recte salvetur creati arbitrii *libertas*, et asseri possit infallibilitas gratiæ efficacis *vagæ et indeterminatæ*, sicut similem necessitatem peccandi ex pluribus tentationibus ortam exposuimus; nequit tamen satis explicari certitudo et *infallibilitas* divinæ providentiæ conveniens ac propria.

ARTICULUS IV.

IN QUONAM STET EFFICACIA GRATIÆ, TOTAQUE EJUS ŒCONOMIA?

377. *Nota I.* Tria sunt, quæ in gratia efficaci distinguere oportet; 1um. est vis seu *virtus effectiva* consensus: 2um. actualis, et formalis ejusdem consensus *effectio* seu productio: 3um. *infallibilis connexio* gratiæ seu auxiliū ipsius cum actuali et formali consensus effectione. Prius juxta omnes convenit auxiliū *per se*, ab intrinseco, et ex vi præcise suæ entitatis physicæ: cum enim gratia etiam in *actu primo* efficax supponatur esse causa propria et per se salutaris consensus, et quidem in suo genere proxima et completa; sequitur omnino virtutem efficiendi essentialem illi esse et *intrinsecam*. Accedit, quod ex dictis gratia sufficiens physicæ consistat in aggregato ex gratis excitantibus et principiis gratiæ adjuvantibus, proportionatam et expeditam ad effectum potentiam præstante; adeoque id multo magis gratiæ *efficaci* sit

tribuendum. Alterum habetur ab actione, qua consensus salutaris a voluntate et auxilio simul agentibus et efficientibus indivisibiliter dependet. Postremum non provenire ab intrinseco et ab ipsa entitate auxilii, sed ab alio et extrinseco, hactenus ostensum est, in eoque conveniunt nostri omnes.

378. *Nota II.* Porro observandum : 1°. Distingui posse triplicem infallibilitatem; aliam *objectivam*; quæ est infallibilitas objecti, vel quatenus hoc est terminus alicujus actionis infallibilis, vel quatenus objectum sic erit necessitate sive antecedente, sive consequente : aliam *formalem cognoscitivam*; quæ est infallibilitas ut cognita, vel infallibilitas cognitionis, qua infallibiliter objectum cognoscitur, quale est, aut erit : aliam *formalem affectivam*; quæ est infallibilitas ut volita, vel infallibilitas volitionis, qua infallibiliter objectum decernitur, quale est, aut erit.

2°. In gratia efficaci considerari posse, imprimis præcise rationem *efficaciæ secundum se* sumptæ et sine ullo alio respectu, præterquam ad consensum : deinde rationem *medii providentiæ divinæ* ad obtinendum infallibiliter consensum : demum rationem specialis beneficii Dei consensum præ dissensu misericorditer et benevole intendentis.

3°. Gratiam efficacem spectari posse, vel prout præcindit a Deo, qui dat, et a tempore, quo datur : vel prout collata est a Deo in statu naturæ *integræ* : vel prout jam datur in statu naturæ *lapsæ*.

379. *Dico I.* Efficacia gratiæ quoad infallibilitatem connexionis *objectivam*, habetur a futuritione conditionata consensus : quoad infallibilitatem *cognoscitivam* a scientia media de consensu sub hypothesi talis auxilii conditionate futuro : quoad infallibilitatem *affectivam* a decreto Dei dependenter a scientia media prædefinientis consensum, seu conferentis gratiam ex benevola intentione consensus.

Ratio primi est; infallibilitatem *objectivam* haberi ex futuritione conditionata consensus, nihil aliud est, quam ad complexum ex veritate conditionata operationis et positione auxilii haberi infallibilem certitudinem objecti sive consensus. Sed ad hoc complexum sequitur ista certitudo; quia ex his præmissis : *Si Petro detur auxilium A, consentiet : atqui datur illi auxilium A*, sequitur hæc consequentia necessaria : *ergo consentiet*; cum ex veritate conditionali et purificatione conditionis infallibiliter inferatur conditionatum; ergo.

Conf. Consensus futurus *utroque modo* habet infallibilitatem *objectivam* : 1°. quidem, quia est objectum scientiæ mediæ certæ ac infallibilis : 2°. quia est objectum, in quod gratia efficax tendit, et posita gratia determinate est id, quod est, adeo ut necessitate consequente repugnet, esse aliud quid vel dissensum. Sed esse *futurum* habetur a futuritione; et quod sit *determinate* consensus posita gratia, habetur a veritate conditionali et purificatione conditionis; ergo.

Ratio secundi est; quia Deus per scientiam mediam non tantum infallibiliter *subjective* cognoscit futuritionem consensus sub certo auxilio, sed ipsum etiam *auxilium* constituit in ratione infallibiliter connexi cum consensu. Nam ex eo, quod Deus per scientiam mediam prævideat consensum futurum, si poneretur tale auxilium, eadem certitudine auxilium tale, si

detur, sortietur effectum seu consensum, qua certitudine Deus præscit auxilium fore sortiturum effectum, si daretur; quia si auxilium in sensu composito *scientiæ mediæ*, cui subest, frustraretur effectum, falleretur ipsa Dei præscientia : sed certitudo, qua Deus hoc per scientiam mediam præscit, est infallibilis; quia Dei scientiam falli absolute repugnat; ergo ex eo, quod Deus per *scientiam mediam* hoc præsciat, auxilium infallibiliter sortietur effectum; ergo et a scientia media provenit, seu constituitur auxilium in ratione infallibiliter connexi cum consensu.

Conf. Infallibilitas connexionis *cognoscitiva* habetur a cognitione, seu scientia certa et infallibili Dei : sed non habetur a scientia *simplicis intelligentiæ*; quia hæc solum est de possibilibus, non autem futuris, et possibilem duntaxat consensum pro objecto habet : nec habetur a scientia *visionis*; quia hæc decretum Dei absolutum sequitur, cognoscit duntaxat absolute futura, et pro objecto gratiam in actu secundo efficacem habet; ergo habetur a scientia media.

Ratio tertii est; quia per ejusmodi *decretum prædefinientis* non tantum Deus fit certus ac indubius tum ratione sui affectus, tum ratione consensus, sed ipsum etiam auxilium denominatur infallibiliter connexum cum consensu. Nam Deus per decretum hoc non solum vult et intendit consensum simpliciter, sed consensum per tale auxilium; ergo sicut hic infallibilitas consensus habetur a *decreto Dei* absolute et efficaci, utpote quod falli simpliciter repugnat; sic et infallibilitas connexionis auxilium inter et consensum ab eodem repeti potest : præsertim quia, etiamsi nulla præcessisset veritas conditionalis, nec scientia media de futuro consensu, nihilominus auxilium in statu absoluto, ut subest *illi prædefinitioni*, infallibiliter conduceretur cum consensu : quod suppositum quamvis impossibile de facto sit, tamen id, quod probandum erat, satis ostendit.

Conf. Si Deus auxilium efficax conferret absque eo, quod intenderet consensum et bonum illi, cui auxilium confert; id daretur a Deo præcise quatenus est *sufficiens* ad consensum salutarem : sed auxilium præcise sub hac ratione collatum nullam dicit *affectivam* infallibilitatem; utpote qua caret auxilium præcise sufficiens; ergo sine prædefinitione non habetur infallibilitas affectiva; ergo ex opposito ab illa hæc habetur.

380. *Dico II.* Gratia in *actu primo* efficax præsentis status est gratia adæquate præveniens, entitative quidem indifferens, sed congrua; quatenus ut substans futuritioni conditionatæ, scientiæ mediæ et prædefinitioni consensus sub ipsa, a Deo datur.

Explicatur. Dicitur 1°. *gratia præveniens*; quæ scilicet sit sancta illustratio intellectus et pia affectio voluntatis; quia gratia efficax tum ab Apostolo, tum a S. AUG. *vocatio*, a TRID. et aliis Conciliis *pulsatio, motio, excitatio, illuminatio* aut *inspiratio* appellatur.

2°. *Adæquate præveniens*; quæ scilicet connotet vel præsentia vel parata gratiæ adjuvantis principia, quibus voluntas elevetur et fiat potens ad supernaturaliter operandum; quia gratia hæc complectitur totum *actum primum* ad salutariter operandum, et est causa per se et propria, in suo genere proxima et completa salutaris consensus.

3°. *Entitative indifferens*; non quasi gratia æque se habeat ex natura sua

ad dissensum et consensum, cum per se solummodo voluntatem ad consensum sollicitet et moveat, minime autem *ad dissensum*, utpote ad quem voluntas contra gratiæ impulsu movetur a cupiditate vel alia affectione terrena: sed quatenus non habet *ab intrinseco* vim infallibilem, sed duntaxat contingentem, producendi consensum; ita ut, si voluntas consentiat, illa per auxilium excitans *moraliter*, et per adjuvans *physice* influat in consensum; si autem voluntas dissentiat, auxilium excitans frustretur suo effectu, principium vero adjvantis gratiæ plane non agat.

4°. *Congrua*; quia gratia efficax per congruitatem formaliter constituitur, et differt a gratia inefficaci. Quia vero *congruitas* hæc neque sufficienter per solam habitudinem ad eventum, neque universim et necessario per attemperationem quamdam specialem, neque probabiliter quidem per multitudinem et consonantiam auxiliorum constitui aut explicari potest; hinc additur

5°. *Quæ ut substans futurationi conditionata, scientiæ mediæ, et prædefinitioni datur*; quia congruitas sic explicata præstat omnia, quæ in prioribus desideravimus; tum quia non ab entitate gratiæ, sed *ab extrinseco* petitur: tum quia infallibilem connexionem auxilii cum consensu ostendit; cum hoc ipso, quod gratia sive his quasi formis extraneis subsit, sive ad eos quasi terminos respectum dicat et actu detur, infallibilitatem tum *objectivam*, tum *cognoscitivam*, tum *affectivam* possideat.

Probatur. Gratia efficax modo descripta complectitur omnia prædicata, quæ illi in præsentis lapsæ naturæ statu a SCRIPTURA, CONCILIIIS ET PATRIBUS tribuuntur. Nam

1°. Debet esse *infallibiliter* connexa cum consensu, et quidem infallibilitate triplici memorata; quia ex dicendis habet infallibilitatem *affectivam*, hæc vero dirigitur a *cognoscitiva*, ista autem terminatur ad *objectivam*: sed infallibilitas objectiva habetur a futuratione conditionata, cognoscitiva a scientia mediæ, affectiva a prædefinitione; nec aliunde sive ab entitate auxilii aut absolute, aut respective sumpti, sive a congruitate qualicumque repeti potest; ergo.

2°. Debet posse componi cum *libertate humana*, quia gratia est principium meriti, ad merendum autem et demerendum in statu naturæ lapsæ requiritur in homine libertas a *necessitate*, nec sufficit libertas a coactione: atqui hoc in nostra sententia fieri potest, non tantum, quia gratiæ entitas est indifferens, sed tum, quia sicut ipsa futuratione *conditionata*, sic et *scientia mediæ* ad eam terminata, et *prædefinitio* ab hac dependens indirecte saltem impediri potest: tum quia hæc omnia non sunt principia ad operationem necessaria, sed *per accidens* tantum et respectu Dei requisita: tum denique, quia his etiam stantibus decretum applicativum omnipotentis est indifferens.

3°. Debet esse *medium providentiæ divinæ*, seu aptum instrumentum, quo Deus non casualiter, sed certo, non cæco modo, sed provide obtineat liberum creaturæ consensum; quia Deus per gratias efficaces maxime erga electos ostendit providentiam supernaturalem: sed per futurationem conditionatam *remote* et *objective*, per scientiam *proxime* et formaliter id habetur, et Deus fit potens non casualiter, sed certo, non cæco modo, sed provide obtinere liberum creaturæ consensum; ergo.

4°. Debet esse *speciale beneficium* et singulare argumentum Dei miserentis; quia si gratia *mere sufficiens* sit simpliciter materiale et formale beneficium,

gratia efficax saltem in præsentis statu erit materialiter et formaliter majus beneficium; tum quia non est ratio negandi Deo propriam rationem benevolentis in elargitione gratiæ efficaci: tum quia gratia naturæ lapsæ juxta S. AUG. non tantum est *potentior*, sed et *major*, quam illa naturæ integræ: sed non est formale beneficium sine intentione benevola conferentis, ut patet in eo, qui, dum metu naufragii sine voluntate favendi inimicis projicit merces, quas videt illis profuturas, non dicitur erga inimicos beneficis: neque est *formaliter majus* beneficium sine majore affectu, qui ut sit major, debet esse efficax, ac consequenter prædefinitio; cum Deus *affectu inefficaci* in sua linea maximo possit intendere consensum sub auxilio sufficiente, quin tamen hinc magis sit beneficis in dissentientem sub eo auxilio; ergo.

Infertur 1°. Discrimen inter gratiam actu efficientem et inefficacem desumi quidem ab actu secundo, quo una efficit, secus altera: inter gratiam tamen, quæ simpliciter dicitur efficax, et sufficientem non in actu tantum secundo, sed alterius etiam in actu primo esse positum.

2°. Hoc discrimen in *actu primo* non esse *intrinsicum* ipsis entitatibus auxiliorum, aut provenire ex eorum natura vel gradu intensionis; sed esse extrinsecum, seu provenire ab extrinseco: adeoque denominationem efficacis non esse essentialem et pure intrinsicam; sed accidentalem, et vel *mere extrinsecam*, si hæc denominatio explicetur per prædefinitionem, et alia tanquam per formas extrinsecas; vel *intrinsicam ab extrinseco*, si per ea tanquam per terminos explicetur, quibus positus in auxilio resultat respectus ad eosdem.

3°. Si gratia efficax consideretur præcise *secundum se*, et accipiatur quomodocumque posita, distinguitur a sufficiente per solum respectum ad futurationem conditionatam; quia tunc præscinditur vel non intelligitur substare scientiæ mediæ ac prædefinitioni divinæ, quamvis reipsa ejusmodi status non sit realis, et nunquam fuerit, aut sit possibilis: si vero consideretur simul ut *medium providentiæ divinæ*, aut benevolentis signum, et prout actu a Deo gratia collata fuit, vel confertur, alios respectus habet adjunctos, ut ex præmissis liquet.

4°. Gratia efficax, maxime *perseverantiæ* in statu naturæ integræ collata dicebat duplicem duntaxat respectum, ad futurationem nempe conditionatam et scientiam mediæ, et inde distinguebatur a sufficiente; quia dabatur scientia mediæ tantum *prælucente*, non autem dirigente: dabatur cum prævisione quidem consensus, non autem ex ejusdem intentione et eo affectu, ut, si prævisa fuisset caritura effectu, alia fuisset data; unde et dicitur *relicta* fuisse *libero arbitrio*, et vocatur auxilium sine quo non, non autem quo.

5°. Gratia efficax, quæ de facto datur, triplicem respectum ad memoratos terminos dicit, eoque a sufficiente distinguitur; quia datur etiam dirigente scientia mediæ, ex intentione efficaci consensus et eo affectu, ut alia daretur, si hæc prævisa fuisset non habitura consensum; unde dat non tantum posse, sed et velle; vocatur auxilium, *quo fit, ut faciamus et perseveremus*: per illud Deus miseretur, cujus miseretur; discernit perfecte consentientem a dissentiente; inclinat hominum corda et voluntates, quo vult etc.

381. *Obj. I.* TRID. statuit gratiam *intrinsicè* efficacem stare cum libertate creata; ergo efficacia gratiæ non est repetenda ab extrinseco, sed ab intrin-

seco et ejus entitate vel motione. *Prob.* Illa gratia vel motio juxta TRID. stat cum libertate, quæ juxta *Calvinum* cum ea non stat, sed eam tollit; quia cum Concilium *Calvino* contradicat, eumque damnet, de eadem gratia intelligi debet: sed gratia intrinsece efficax, seu motio physice prædeterminans juxta *Calvinum* non stat cum libertate, sed eam tollit; quia *Calvino* non venit in mentem, quod gratia entitative indifferens, quam nos admittimus, libertatem tollat; ergo.

R. N. A. ad *prob.* R. 1°. Argumentum hoc putidum esse sophisma, patet imprimis, si sic subsumatur: sed gratia antecedenter necessitans juxta *Calvinum* non stat cum libertate; ergo juxta TRID. cum libertate stat gratia antecedenter necessitans. Patet deinde, si similis forma transferatur ad aliam materiam, qualis est hæc: Illud Verbum juxta CONC. NICÆNUM est Patri æterno æquale et consubstantiale, quod juxta *Arianos* æquale non est, nec consubstantiale: sed juxta *Arianos* Verbum creatum seu in tempore productum æterno Patri non est æquale et consubstantiale; ergo Verbum creatum juxta NICÆNUM est Patri consubstantiale. Patet denique invertendo argumentum pro nostra sententia sine ulla sophismatis fallacia hoc modo: Cum illa motione vel gratia potest juxta TRID. voluntas humana dissensum componere, cum qua juxta *Calvinum* non potest: sed cum gratia efficaci hujus providentiæ, et secundum physicam suam entitatem considerata juxta *Calvinum* non potest humana voluntas componere dissensum; ergo juxta TRID. id potest; ergo nulla hujus providentiæ gratia efficax est ex vi suæ entitatis physice efficax vel physice prædeterminans.

R. 2°. D. M. Illa gratia juxta TRID. stat cum libertate, quæ sub motione gratiæ a TRIDENTINO agnita et approbata, juxta *Calvinum* non stat cum libertate C. quæ sub motione a TRID. vel rejecta vel in dubio relicta juxta *Calvinum* non stat N. M. Similiter D. m. Gratia intrinsece efficax juxta *Calvinum* non stat cum libertate, et hæc gratia etiam sub nomine intrinsece efficaci, vel sub motione præsertim determinante erat a TRID. agnita et approbata N. erat vel absolute rejecta, vel saltem in dubio relicta C. m. et N. Cons. Veritas hujus responsionis elucet quasi a priori ex TRID., quod, ubicumque gratiæ efficaci cum libertate concordiam inculcat, nunquam gratiæ sive intrinsece efficaci sive prædeterminantis sub his aut æquivalentibus terminis meminit, sed solum appellat gratiam excitantem et moventem, sub eaque motione eam definit stare cum libertate, eo quod sub eadem motione id fuerit a *Calvino* negatum.

Porro an etiam omnis vel aliqua gratia excitans et movens in præsentia providentiæ sit intrinsece efficax aut physice prædeterminans, ut præterea censuit *Calvinus*; et an eadem cum libertate cohæreat, ut Thomistæ hac in parte *Calvino* oppositi censent? id certe TRID. verbis expresse omnemque dubitationem excludentibus nec affirmando, nec negando definivit; quamvis Theologi Catholici suam quisque sententiam illi conformare, aut ex eo deducere conetur, quod licet, et laudem meretur.

Inst. 1. TRID. vel loquitur de motione prædeterminante, vel de motione indifferente, vel de motione in genere, prout ab utraque præscindit? 2um. dici nequit; quia *Calvinus* minime negavit motionem indifferentem posse cum libertate componi: ergo vel 1um. vel 3um. est asserendum. Sed quodcumque

ex utroque admittatur, sequitur motionem prædeterminantem stare cum libertate; ergo.

R. D. 1^{am}. *prop.* TRID. loquitur vel de motione prædeterminante, vel de indifferente sub conceptu *formali et explicito*, aut terminis uni vel alteri motioni aperte et indubitate æquivalentibus N. sub ejusmodi conceptu et terminis, ex quibus unam vel alteram significationem Theologi deducere conantur C. Quandoquidem Ecclesia permittit efficaciam gratiæ sive per auxilium intrinsece efficax, sive per auxilium entitative indifferens a Catholicis Theologis explicari, et sub anathematis pœna a PAULO V., aliisque Pontificibus prohibitum est, ne quis alterutram sententiam censura theologica notare præsumat; omnino patet, neutram sententiam a TRID. explicite et expresse definitam aut damnatam dici posse adeoque nec Concilium simili forma de una aut altera fuisse locutum. Sicut tamen licitum est Theologis, ut pro sua quisque sententia mentem TRID. conjecturis probabilibus indaget et captare conetur; sic et intellectam ab eodem motionem indifferentem dici posse ex prioribus colligimus.

Inst. 2. Si TRID. negasset hoc antecedens: *Datur gratia seipsa efficax*; Pelagianos idem pernegantes non damnasset, quod tamen præstitit: si vero approbasset illatum inde ab hæreticis hoc consequens: *Ergo tollitur humana libertas*; rem omnino gratam fecisset *Luthero* et *Calvino*, utpote qui illud tanquam rite illatum admiserunt. Sed Concilium damnavit et *Pelagianos*, et rem *Luthero* et *Calvino* gratam sua definitione minime præstitit; ergo nec gratiam a seipsa efficacem dari negavit, nec libertatis ruinam ex illa sequi concessit.

R. 1°. D. 1^{am}. *p. M.* Non damnasset *Pelagianos* ob hanc causam, quod negassent illud antecedens. C. non damnasset aliam ob causam N. *Pelagianos* æque ac *Semipelagianos* damnatos a TRID. fuisse ob negatam gratiæ interioris necessitatem ad opera salutaria et fidei initium, ex ejusdem Sess. 6. can. 1. 2. et 3. constat. Quamvis vero hæretici isti putarent admissa gratia tolli liberum arbitrium, et fatum induci; id tamen non deducebant ex gratiæ natura aut viribus intrinsecis, sed ex ejus tanquam principii ad salutare actus necessario requisita existentia; uti ex eorum primario fundamento manifestum est: quare falsum est utrumque suppositum hujus partis, quod nempe *Pelagiani* gratiam præcise intrinsece efficacem negaverint, et ideo damnati fuerint; cum potius damnata fuerit 4^a. *Jansenii* propositio, quæ asserit, illos in hoc fuisse hæreticos, quod vellent gratiam esse talem, cui posset humana voluntas resistere vel obtemperare.

R. 2°. N. *supp. et seq. 2. part. M.* 1um. quidem; quia non ideo damnati sunt *Lutherus* et *Calvinus*, quod dixerint gratiam intrinsece efficacem non stare cum libertate, aut hujus ruinam ex illa admissa recte inferri: sed quia volebant voluntatem se mere passive habere, moverique a gratia, non qualiter multis seculis traditum et creditum, ut nostræ postea sit electionis monitioni aut obtemperare, aut refragari; sed illam efficaciter afficiendo; quod utrumque can. 4. a TRID. damnatum est.

2um. vero; quia si permittatur Hæreticos hos esse damnatos, quod gratiam prædeterminantem admiserint, Concilium vero concesserit, hanc gratiam non stare cum libertate, non sequitur Concilium id concedendo rem fecisse hæreticis gratam; cum priore damnatione radicem consequentiæ, nempe

gratiam *prædeterminantem*, succidisset, et hinc ipsam quoque consequentiam ipsis amatam perdidisset. Cæterum potius theologice contendimus, TRID. anathemate feriens Hæreticorum doctrinam non solum damnasse hoc consequens: *ergo tollitur humana voluntas*; sed etiam implicite illud antecedens: *datur gratia seipsa infallibiliter efficax et physice prædeterminans*; eo quod necessaria inter utrumque connexio esse videatur.

Inst. 3. Si gratia non est ab intrinseco efficax, sequitur eandem esse *versatilem* et subjectam libero arbitrio: sed hoc est absonum; ergo.

R. N. *Sequelam. Versatile* duntaxat *proprie* dicitur illud, quod ex se non magis propendet ad unam partem, quam ad alteram, potest tamen ab alio agente vel movente in partes contrarias flecti aut inclinari; qua ratione in *physicis* tritones, seu ventorum indices turribus impositi, in *moralibus* voluntas solent vocari *versatiles*; ejusmodi autem non esse gratiam plane est evidens; tum quia hæc natura sua voluntatem determinate ad *bonum* allicit et movet; tum quia voluntas sua libertate facere nequit, ut gratia secum ad *actum malum*, vel omissionem concurrat; quamvis facere possit, ut cum omissione actus boni, ad quem inclinatur, et etiam cum actu malo, a quo retrahitur, gratia componatur, eo quod necessitatem non inferat: unde multo minus adhuc gratia actualis potest dici *versatilis*; quam supernaturalis habitus.

Deinde etiam distinguendum est inter *gratiam ipsam* et *usum gratiæ*: ipsa gratia sive quoad entitatem, sive quoad existentiam non est *subjecta* libero arbitrio, sed soli Deo, qui illam creat, facit hujus vel illius speciei aut intensionis, dat homini, vel negat: *usus* tamen *gratiæ* potest dici relictus in potestate humana, quatenus de fide est, hominem accepta gratia posse consentire vel dissentire; quamvis, cum ipse bonus gratiæ usus et consensus non sit a voluntate, nec in potestate ejus, nisi per gratiam elevatæ et adjutæ, nequeat dici libero arbitrio *proprie* subjectus.

Inst. 4. Sequeretur illam determinari a voluntate, non vero voluntatem ab illa; ergo.

R. N. Falsitas sequelæ constat tum ex dictis, tum ex eo, quod voluntas plane nihil agat in gratiam; gratia vero, licet sit *indifferens* indifferentia negante connexionem infallibilem cum actu, non tamen sit *indifferens* indifferentia affirmante inclinationem ad actum malum æque ac bonum, sed potius sit determinata ad agendum bonum, non quidem absolute, sed tantum *conditionate*, si nimirum voluntas cooperetur. Si tamen ulterius quæretur, num gratia, an vero voluntas in actione bona ab utroque hoc principio profecta determinet?

Observandum est imprimis, hanc quæstionem non versari de *determinatione* proprie tali et *physicæ causali*, aut afficiente ipsam gratiam vel voluntatem; sed de *prioritate* duntaxat *logica*, causalitate formali, attemperazione gratiæ cum voluntate in ipsa operatione: deinde responderi potest, in hac acceptione *voluntatem* posse dici *determinantem*, non vero gratiam; tum quia voluntas sic cum gratia operatur, ut pro sua libertate antecedenter potuerit non operari: tum quia, ubi effectus idem una indivisibili actione a pluribus causis procedit, ab illa sola dicitur procedere ut determinante, a qua procedit ut *formaliter libere* ipsum afficiente.

Inst. 5. Saltem gratia acciperet suam efficaciam ab extrinseco, maxime

a voluntate vel consensu: sed hoc tum rationi, tum auctoritati repugnat; ergo.

R. N. Nullitas sequelæ ostenditur ex iis, quæ in gratia distinguere oportet. Nam vis seu *virtus effectiva* causaliter est a solo Deo, formaliter ab ipsa gratia, sub nulla vero consideratione a voluntate: *actio* ipsa gratiæ inadæquate sumpta rursus est a sola gratia; adæquate sumpta est quidem etiam a voluntate, ita tamen, ut nullus influxus in gratiam, sed duntaxat in effectum a gratia simul et voluntate productum intelligatur: *infallibilitas* denique connexionis, quamvis a veritate et futuritione conditionata, et sic etiam a voluntate aliquomodo habeatur, tamen perficitur per purificationem conditionis et positionem auxilii, quæ unice a Deo, nullatenus a voluntate creata dependet. Accedit, quod sensus adversariorum sit, gratiam suas vires et operandi virtutem accipere *ab extrinseco* seu voluntate; quod falsum omnino esse ostendimus.

Inst. 6. Gratia ex sua entitate est *causa* consensus: sed causa debet ex sua entitate esse efficax; ergo gratia ex sua entitate debet esse efficax, consequenter ab intrinseco.

R. D. M. Gratia ex sua entitate est causa necessaria et infallibilis N. contingens et fallibilis C. similiter D. m. Causa ex sua entitate necessaria debet etiam ex sua entitate esse efficax C. Causa contingens et fallibilis *Subd.* debet ex sua entitate esse efficax, h. e. habere vim et virtutem efficiendi C. h. e. habere necessariam vel infallibilem connexionem cum effectu N.

Inst. 7. Gratia in statu conditionato est efficax *antecedenter* ad scientiam mediam et prædefinitionem, utpote quæ futurum consensum supponunt: Item si eadem gratia, quæ nunc ut substans futuritioni scientiæ ac prædefinitioni dicitur efficax, daretur sine his formis et terminis, nihilominus foret efficax, eliceretque consensum; ergo debet esse efficax ab intrinseco.

R. *Quoad 1um. D. A.* Gratia in statu conditionato antecedenter ad scientiam mediam jam est efficax in actu primo N. in actu secundo T. Gratia efficax in actu primo est gratia infallibiliter habitura consensum: sed si sumatur in statu conditionato antecedenter ad scientiam mediam ejusque objectum seu futuritionem, nec habet infallibilitatem ex sua entitate, utpote quæ est *indifferens*; nec ex *complexo* entitatis sive cum scientia media, sive cum scientiæ mediæ objecto, seu futuritione; utpote ante quod complexum gratia concipitur; ergo. Est itaque tantum efficax in actu secundo, et quidem mere contingenter et *fallibiliter*: quia proprie non est, sed tantum foret efficax; quia esset consensum voluntatis libere ac contingenter obtentura, si a Deo daretur; unde et hanc partem transmisimus.

Quoad 2um. similiter D. Nihilominus foret efficax in actu primo N. in actu secundo *Subd.* efficacia late dicta, materiali et philosophica C. speciali, formali et theologica N. Ad postremam efficaciam non sufficit, reipsa quomodocumque poni effectum, sed poni a causa, quæ in *actu primo* dicit infallibilem connexionem ad effectum; sicut ad efficaciam causæ per se non sufficit effectum poni per accidens.

382. *Obj. II.* Forma *discretionis* inter consentientem et dissentientem non potest esse communis; quia S. AUG. L. de præd. Sanct. c. 5. n. 10. quærit: *Numquid per hæc dona, quæ omnibus communia sunt hominibus, discern-*